

KLIMAATGENIAAL PLAN VOOR WAARSCHOOT IN 30 ACTIES

Goed voor leefmilieu, klimaat en portemonnee

#hetkananders
#klimaatplanwaarschoot

Inhoud

Voorwoord: Klimaatwijzer voor de komende jaren	3
Onderdeel 1: nulmeting en burgemeestersconvenant	4
Onderdeel 2: doeners verzamelen in een W50	5
Onderdeel 3: het actieplan	6
Energie	6
Mobiliteit	9
Economie	11
Voeding	12
Onderdeel 4: financiering van het plan	14

Voorwoord: Klimaatwijzer voor de komende jaren

Het ‘klimaatgeniaal plan voor Waarschoot in 30 acties’ is het nieuwjaarscadeau van Groen Waarschoot aan het bestuur van onze gemeente. Het zal het bestuur helpen om de komende jaren werk te maken van een stevig lokaal klimaatbeleid. Het is een aanbod dat niet te nemen of te laten is, maar een aanzet tot een stevige discussie die start bij het ondertekenen van de burgemeestersconvenant en uitmondt in een reeks maatregelen die de CO²-uitstoot drastisch vermindert.

Maar het is meer dan dat. We willen dat meerderheid en oppositie de hand aan de ploeg slaan en samen dit beleid uitwerken. Een ambitieus klimaatplan voor onze gemeente kan geen vorm krijgen vanuit een meerderheid - versus oppositieloga. Het kan enkel worden bereikt als krachten worden gebundeld qua ideeën, aanpak en financiën. Het betekent handen uit de mouwen, vanuit een wervend verhaal.

We willen bovenal tonen dat klimaatinitiatieven goed zijn voor leefmilieu, klimaat en portemonnee. Om tot een definitief plan te komen zal het belangrijk zijn ook burgers en organisaties allerlei te laten meedenken van idee tot financiering. In die zin is ons klimaatplan een aanzet tot discussie waarmee we geëngageerde burgers, verenigingen, ondernemers en gemeentelijke diensten willen betrekken. Ook gemeentelijke adviesraden zoals de gemeentelijke milieu – en natuurrad, de cultuurrad, de landbouwrad, jeugd- en ouderrad en de lokaal economische raad, moeten actief worden betrokken.

Het is ook een meerjarenplan. We hopen dat het bestuur vele zaken nu al in gang zet. We hebben gekozen voor een mix van acties die makkelijk te realiseren zijn en andere die wat meer tijd en energie vergen. In de legislatuur 2018 – 2024 kunnen we met deze klimaatwijzer echt het beleid bepalen. Een gemeentebestuur beschikt in elk geval over de juiste communicatiekanalen om het tij te keren.

We formuleren vier grote blokken waarbinnen we een reeks acties voorstellen: energie, mobiliteit, economie en voeding. Daar zijn volgens ons lokaal de grootste winsten te boeken.

De samenleving van morgen is volop in de maak. En ze smaakt meer en meer lokaal.

Peter Cousaert
voorzitter

Jari Ryckaert
voorzitter Jong Groen

Onderdeel 1: nulmeting en burgemeestersconvenant

We formuleren een reeks voorstellen die werken naar een beter klimaat. Om de inspanningen nog beter te kunnen richten is het noodzakelijk een nulmeting te doen vooraleer het actieplan uit te voeren. Een nulmeting brengt de problemen in kaart op vlak van klimaat en vervuiling, en toont waarop eerst moet worden ingezet.

De meting brengt hoofdzakelijk uitstoot van broeikasgassen in beeld. De informatie gaat vooral over brandstofverbruik, elektriciteits- en warmteverbruik. Maar ook: zonne-/thermische en geothermische energie (zonneboilers en warmtepompen).

Er zijn vandaag al heel wat gegevens beschikbaar via de website lokalestatistieken.be. Opvallend is dat de velden die de gemeente zelf moet invullen leeg zijn. Alle input van de gemeente zelf ontbreekt dus. Het gaat dan over informatie over gemeentelijke gebouwen, installaties en voorzieningen, gemeentelijke openbare verlichting en het wagenpark van de gemeente. Alle input van gemeente ontbreekt.

Om voldoende ondersteuning te krijgen is het noodzakelijk dat ook onze gemeente zo snel mogelijk de burgemeestersconvenant ondertekent. Door de ondertekening krijgt het bestuur ondersteuning bij het uitvoeren van de meting en de uitwerking van het plan. Het bestuur kan dan in 2016 de nulmeting uitvoeren en dit plan verder stofferen.

Op basis daarvan en op basis van de verdere onderdelen van dit plan kunnen de acties verder gespecificeerd en verfijnd worden. Eventuele keuzes kunnen worden gemaakt, inzet van middelen bepaald.

Onderdeel 2: doeners verzamelen in een W50

Voor zo'n belangrijk thema als klimaat moeten we samenwerken met partners, zoals we in het begin al duidelijk maakten: geëngageerde burgers, ondernemers, middenveldorganisaties, scholen, gemeentediensten, politici van meerderheid en oppositie, adviesraden... Ze hoeven maar twee dingen gemeen hebben: ze moeten aan klimaat willen werken en het moeten doeners zijn.

We vragen het bestuur dat ze een platform opricht met 50 mensen die met het plan van Groen aan de slag gaan en het nog levendiger maken. We noemen ze de W50: de Waarschootse 50. Samen kunnen we de toekomst aan. De W staat ook voor 'Wij, de overheid'. De overheid moet uit meer bestaan dan een groep mensen die door verkiezingen wordt samengesteld en dan de leiding neemt. De overheid dat zijn we zelf: de inwoners van deze gemeente. Samenwerking tussen verkozenen en burgers is noodzakelijk voor projecten die een breed draagvlak nodig hebben.

Onderdeel 3: het actieplan

In wat volgt omschrijven we vier grote blokken van ons plan: energie, mobiliteitsbeleid, economie en voeding. Bij elk blok formuleren we een reeks acties.

Energie

Lagere energiefacturen, minder energieverpilling en burgers die niet meer energieafhankelijk zijn en die bewuster omgaan met energie, dat is het doel van inzetten op slimme energie. Energiecoöperaties, energiezuinig wonen en duurzame verlichting zijn speerpunten in een lokaal Waarschoots slim energiebeleid.

1 Energiecoöperaties

Actie 1: energiecoöperaties ondersteunen...

Energiecoöperaties zijn belangrijke partners voor lokale besturen in het bereiken van energieambities. Ze zijn een belangrijk onderdeel van een gezond investeringsklimaat. Het gemeentebestuur van Waarschoot kan coöperaties financieel en praktisch ondersteunen. Dat levert de gemeente op. Burgers kunnen mee investeren in een energiezuiniger gemeente, van jeugdhuis tot sporthal. Mensen die instappen in een coöperatie krijgen vaak een mooi dividend op hun aandelen binnen de coöperatie.

Actie 2: ...rond energiezuinigheid

Plaatsen van isolatie in scholen (over de schoolnetten heen) tot de sporthal, vervanging van verouderde stookolieinstallaties door een energiezuinige variant of plaatsing van zonnepanelen of een zonneboiler. Als de gemeente burgercoöperaties toelaat om mee te investeren worden burgers hierdoor mede-eigenaar van een gemeentelijke voorziening. Ook investeringen in LED-verlichting kunnen heel wat betekenen.

Er zijn ook financieringsmodellen mogelijk om dit te realiseren bij particulieren. Ze helpen inwoners ook om te gaan met energie. Er valt thuis heel wat energie te besparen, maar het ontbreekt vaak aan goesting, kennis, tijd en centen om eraan te beginnen. Zeker bij kwetsbare mensen is dit van groot belang. Ook groepsaankopen rond huishoudtoestellen zijn mogelijk. Focus daarbij op energiezuinige, praktische en lokale producten.

2 Maak financieel beleid fossielvrij

gemeentelijk

Actie 3: Schakel over naar een propere bank

We wensen dat de gemeente overschakelt naar een bank die de gemeentelijke fondsen niet in de fossiele industrie pompt (hetzelfde geldt uiteraard voor de wapenindustrie). Momenteel heeft de gemeente Belfius en ING als banken, in het verleden ook al KBC, Recordbank en Swiss Life. Onze voorkeur gaat uit naar Triodos, die de meest ethische bank is op dit moment in België.

3 Promoot actief energiezuinig wonen

Meer dan 30% van de woningen kampt met grote of kleine gebreken: stabiliteit, vocht, slecht binnenklimaat en verluchting. Via een grondig renovatieprogramma wordt veel minder CO₂ uitgestoten en besparen gezinnen tot €1000 op hun energiefactuur.

Actie 4: Een stimulerend en proactief huisvestingsbeleid

Wacht niet tot een burger een vraag komt stellen (winkelmodel), maar ga als gemeente de boer op om burgers aan te spreken over de kwaliteit van hun woning. De ambtenaar krijgt zo een zicht op problemen en drempels bij burgers. De ambtenaar kan suggesties doen aan de burger. Hier kan een samenwerking met Woonwijzer interessant zijn.

Actie 5: communiceer over premies

Er zijn premies voor energiezuinige ingrepen via de provinciale en Vlaamse overheid (bv gratis energieleningen), distributienetbeheerder Eandis. Waarschoot communiceert vandaag al maar kan dit verder opdrijven via de verschillende communicatiekanalen: sociale media, website, gemeentelijk informatieblad.

Actie 6: renoveer collectief

Vlaanderen zal in de toekomst verhoogde 'collectieve' premies verlenen aan buurtbewoners uit dezelfde straat of wijk die samen willen renoveren. Deze aanpak biedt voordelen voor de prijs, kennis en engagement van mensen. De gemeente kan dit bekendmaken en informatie- en bewonersvergaderingen of burgerinitiatief ondersteunen.

4 Verlicht slim en duurzaam van straat tot school

Door licht te besparen stoot je minder CO₂ uit en daalt het energieverbruik. Hoog tijd om over te schakelen naar spaarlampen, hoogefficiënte halogeenlampen en LED-verlichting. Een goed lokaal lichtbeleid houdt zowel rekening met verkeersveiligheid en sociale veiligheid, sfeer en een goede mix tussen die drie. Zo is verlichting langs gevaarlijke kruispunten, haltes van openbaar vervoer en fiets- en voetpaden belangrijk.

Actie 7: gebruik daglicht op een slimme manier

De gemeente kan een zogenaamde lightcatcher of slimme lichtkoepel aankopen. Dit apparaat vangt daglicht op via een roterende spiegel. Lampen in een gebouw kunnen rechtstreeks worden aangestuurd door de koepel.

Actie 8: organiseer lichtaudits voor bedrijven en kantoorgebouwen

Bedrijven kunnen worden geïnformeerd via een klimaatlunch of werkbezoek. Dit moment kunnen we aangrijpen om bedrijven warm te maken voor lichtaudits. Bedrijven besparen op hun energiefactuur en zorgen voor minder CO₂-uitstoot. Er zijn hiervoor ook premies te vinden bij Eandis.

We voorzien ook een aanvullende premie voor energiezuinige verlichting, bedoeld om aanpassingswerken ook echt te kunnen uitvoeren. In het daarbij horende reglement nemen we criteria op ten gunste van kleine handelaars (bv voor verkoopruimtes minder dan 1.000m²). Ook hier kan samenwerking met coöperaties vruchten afwerpen.

Actie 9: werk met donkertegebieden

Donkertegebieden beperken de nadelige impact van lichtvervuiling op mens, dier en milieu. In Waarschoot willen we dit realiseren op alle plaatsen buiten de kern (met uitzondering van lintbebouwing). Langs fietspaden willen we het voorbeeld volgen van Eeklo. Op het Eeklose deel van het fietspad langs de spoorweg naar Eeklo, werkte men met verlichting die op een minimumniveau schijnt en oplicht als een fietser passeert.

Actie 10: pak de straatverlichting aan

's Nachts de lichten doven, verlichting dimmen of nieuwe armaturen kunnen oplossingen bieden. Ook LED-verlichting moeten we snel introduceren. De gemeente pakt dit de komende jaren aan voor 80% van de gemeente. We willen dit tot 100% optrekken. Dat kan door in te zetten op burgercoöperaties. Daardoor kan bijkomende budget worden verworven. Op plaatsen waar verlichting nodig is kan worden gewerkt met slimme lichtsystemen die passanten volgen of die oplichten bij beweging.

Actie 11: andere verlichting voor de kerk

Groen beseft dat de verlichting van de kerk vrij zuinig is. We zijn ook voor een verlichte kerk, omdat het identiteit geeft aan ons dorp. Toch is er sprake van lichtvervuiling, wat het onder andere vogels moeilijk maakt. Het kan anders. Inzetten op energiezuinige spots net onder het dak van de toren kan een oplossing vormen. Ook andere lichtvervuiling kan worden bekeken. We willen bijvoorbeeld onderzoeken of er alternatieven zijn voor de lichten op het voetbalveld.

5 Vang verloren warmte op

Actie 12: warmtenet verbrandingsoven Eeklo

Elk jaar verliest de verbrandingsoven van Eeklo 70 % van haar warmte via de schouw. In totaal is dat voldoende om huizen in Eeklo en omliggende gemeenten (waaronder Waarschoot) te verwarmen. Door een warmtenet wordt de restwarmte opgevangen en omgezet in energie om huizen te verwarmen. Dit kan zelfs zonder bijkomende kosten voor de gemeenten, omdat er voldoende privé-investeerders willen bijdragen.

Mobiliteit

Koning auto regeert nog steeds. Maar liefst 73% van onze reizigerskilometers gebeurt met de auto. Samen met het autoverbruik neemt ook de luchtvervuiling toe. Alternatieven voor autominderen zijn er nochtans genoeg. Fietsen is een belangrijke, maar niet de enige piste. Ook elektrische wagens en initiatieven zoals autodelen kunnen verandering brengen.

1 Verduurzaam je interne mobiliteit

Actie 13: organiseer workshops ecodriving

Een verplichte sessie ecodriving voor gemeentepersoneel die zorgt voor defensief, anticiperend rijgedrag. Het verhoogt de verkeersveiligheid, vermindert de CO₂-uitstoot en is bovendien ook veiliger.

Actie 14: bied je personeel een gevarieerd fietsaanbod

Via een leasingsysteem kunnen fietsen worden aangeboden aan gemeentepersoneel. Het kan gaan om klassieke en elektrische fietsen, maar ook vouwfietsen. Het personeel zal aangezet worden meer de fiets te nemen voor woon-werkverkeer.

Actie 15: verduurzaam je eigen vloot

Door zelf het goede voorbeeld te geven, vermindert het bestuur de CO₂-uitstoot in Waarschoot en zet ze inwoners aan hetzelfde te doen. Er komt elke dag wel nieuwe technologie op de markt. Er bestaan nu al wagens die rijden op elektriciteit, brandstofcellen, gas en zelfs gecombineerde lucht.

2 Maak auto- en fietsdelen onweerstaanbaar voor je inwoners

Actie 16: ondersteun particulier autodelen

Particulier autodelen is kostendelend en speelt zich af op wijkniveau en in gesloten groepen. De wagen is bezit van de groep die samen een wagen aankoopt of een individu deelt zijn voertuig. De gemeente kan dit stimuleren en ondersteunen. Aandacht in de gemeentelijke communicatie, toeleiding naar expertise en een kleine beloning kunnen al heel veel doen om autodelen te introduceren. Met autodelen.net is er een Vlaamse dienst die daarbij kan helpen. Een autodeelparty kan helpen om dit mogelijk te maken. Het bestuur kan dan succesvolle bewonersgroepen in de bloemetjes zetten.

Actie 17: Deel je wagen- en elektrisch fietspark

Heel wat wagens van de gemeentelijke vloot staan 's avond of in het weekend stil. Het bestuur kan die ter beschikking stellen van de eigen inwoners zonder wagen. Dat is goed voor het klimaat, voor de openbare ruimte (minder parkeerplaats nodig) en ook financieel slim. Het lokaal bestuur kan een deel van de kosten voor de wagen recupereren (zie ook Autodelen.net).

3 Meer ruimte voor stappers en trappers

Actie 18: open en herstel trage wegen

In 2015 werkte een werkgroep een tragewegenplan uit. Dit werd gerealiseerd door grote inspanningen van Waarschotenaren die elke trage weg ging bekijken, onderzoeken op zijn staat en toegankelijkheid. Daaruit ontstond een actieplan. Dit is belangrijk want trage wegen zorgen voor verkeersveiligheid en moedigen stappen en trappen aan. Het plan werd goedgekeurd door het schepencollege. Belangrijk is dat men nu snel beslist meer te doen dan men van plan was (aanpakken Gastels). Vooruitgang op korte termijn is van belang. Meer trage wegen moeten open. Er kan een mooi netwerk voor schoolverkeer, maar ook voor vrije tijd en ontspanning ontstaan.

Actie 19: pak fietspaden versneld aan

In het Waarschoots bestuursakkoord leerden we dat jaarlijks 5 kilometer fietspad zou worden aangepakt. Het bestuur gaat onder de lat door. Het bestuur moet snel haar inspanningen verhogen.

Waar mogelijk wordt de ruimte naast de fietspaden en trage wegen ecologisch ingericht.

Economie

We willen af van het principe ‘maak – neem – consumeer – gooi weg’. Op voorstel van Groen organiseert de Gemeentelijke Milieu- en Natuurraad sinds 2015 een jaarlijks Repair Café. Een goede zaak, maar meer is mogelijk.

1 Stimuleer delen en hergebruik

Actie 20: ondersteun (lokale) deelinitiatieven

Delen van goederen of gereedschap is niet alleen een positief alternatief voor de wegwerpeconomie, het stimuleert ook sociale cohesie. Delen is een fijne manier om burens te leren kennen, iets waarvoor mensen in het dagelijkse leven steeds minder tijd hebben. Denk aan delen van auto's, fietsen, kleding, kinderartikelen en gereedschap. Het bestuur kan dit mee ondersteunen.

2 Boost de circulaire economie met een duurzaam lokaal aankoopbeleid

Actie 21: maak een duurzaam bestek op

Als een lokaal bestuur iets wil aankopen, maakt het hiervoor een bestek op. Je aankopen verduurzamen begint dus hier. Voorbeelden van criteria die je daarvoor kan opnemen, zijn: aantoonbare ervaring met energiezuinig bouwen bij gemeentelijke bouwprojecten, duurzaamheidslabels, voorrang aan levering in bulk, terugnamemogelijkheden, hergebruik en recycling, milieuvriendelijke levering... De focus ligt op ecologische doelstellingen, maar uiteraard kunnen ook sociale of ethische doelstellingen relevant zijn.

Actie 22: gebruik performance based-contracten

In performance-based contracten staat niet het product zelf, maar de dienst die het product levert centraal. Je koopt bijvoorbeeld niet langer het kopieerapparaat, maar wel het gebruik ervan. Dit betekent dus een heel andere manier van samenwerken tussen koper en leverancier. De leverancier heeft er alle baat bij dat het product zo goed en zo lang mogelijk werkt, waardoor er meer energiebesparing is en minder CO₂-uitstoot.

Actie 23: breng duurzame overheidsopdrachten op de gemeenteraad

Een belangrijke voorwaarde om het aankoopbeleid te verduurzamen is een mentaliteitswijziging bij de meerderheid en oppositie. Eén van de manieren om dit te doen is het VVSG-modelbesluit op de gemeenteraad brengen. Dit is de aanzet om elk bestek te screenen op voldoende duurzaamheid.

Voeding

Ons eten reist de ganse wereld rond vooraleer we er onze vork in kunnen prikken. De Vlaamse agro-industrie voert soja in uit Brazilië, produceert er hier industrieel vlees mee om het dan naar Japan of Zuid-Korea uit te voeren. Terwijl massaal voedsel wordt verspild, krijgt de Vlaamse boer het steeds zwaarder te verduren. Produceren kost hem vaak meer dan het hem opbrengt. Een kleinschaliger model met minder tussenschakels biedt enorme mogelijkheden. Boeren en inwoners wonen dicht genoeg om overbodige schakels te vermijden.

1 *Zet lekker en gezond van bij ons op de lokale menukaart*

Actie 24: promoot duurzaam en lekker van bij ons

Van seizoensgroenten rechtstreeks vers van bij de (bio)boer om de hoek, chocolade van de Wereldwinkel of biologische honing van de imker, de waaier aan mogelijkheden om creatief om te springen met ecologisch verantwoord en eerlijk voedsel van bij ons test ook de grenzen van onze smaakpapillen en eetgewoonten af. Bekendmaking door het bestuur is een must.

Actie 25: promoot lokale producenten

Naar analogie met de 'Belgerinkel'-actie waarin je klanten die lokale producten aankopen, belooft met een stempel en de mogelijkheid om een mooie (ecologisch verantwoorde) prijs te winnen.

Daarnaast kunnen we een inventaris maken in hoeverre er in de rekken van lokale handelaars of supermarkten voldoende streekproducten worden verkocht. Breng handelaars en producenten samen op een klimaatlunch. Ook linken tussen wereldwinkel en lokale producenten zijn hier mogelijk.

Lokale producenten vinden een afzetmarkt dicht bij huis. De handelaar kan zijn producten met een duidelijk verhaal in de rekken zetten.

Actie 26: ondersteun de start van een Voedselteam

Een Voedselteam is een groep mensen uit dezelfde buurt die gezamenlijk producten aankopen (zuivel, fruit, groenten, vlees, ..) rechtstreeks van de lokale boer. Voedselteams staan voor duurzaamheid en kwaliteit. De organisatie kiest voor een gezonde voeding en

respecteren plant en dier.

bord en de oorsprong van het voedsel herstellen. De gemeente kan een locatie en logistieke ondersteuning voorzien.

Men wil de kloof tussen ons

Actie 27: stimuleer lekker van in den hof

Iedereen met een tuintje of terras kan zelf aan de slag om groenten en fruit te kweken.

Informeer je burgers over de verschillende initiatieven en help initiatieven van organisaties die moestuinieren in Waarschoot mogelijk maken.

Actie 28: iedere wijk een eigen volkstuin

Wie geen eigen tuin heeft, krijgt in een volkstuin de ruimte om zelf planten, bloemen, groenten en fruit te kweken. Volkstuinen hebben daarnaast een belangrijke sociale functie. Ze zullen een ontmoetingsplaats zijn voor verschillende generaties en stimuleren de sociale cohesie in de buurt. We bekijken welke gemeentegronden beschikbaar zijn of gaan op zoek naar organisaties die we kunnen betrekken (bv rusthuis, Humival...). Daarenboven zijn er Vlaamse subsidies en biedt Velt hulp bij biologisch telen.

2 *Verklein de voedselafvalberg*

Actie 29: zet lokale handelaars aan om voedseloverschotten weg te schenken

Sinds het voorjaar van 2015 kunnen lokale handelaars voedseloverschotten wegschenken aan mensen in armoede zonder dat ze hierop btw moeten betalen. Het OCMW of de gemeente kan de goederen ophalen en verdelen onder mensen in armoede.

Actie 30: zet verder in op composteren

Composteren is een belangrijke manier om de afvalberg te verminderen. De kringloopkrachten deden de voorbije jaren al baanbrekend werk in onze gemeente. Het bestuur kan dit verder stimuleren met bijvoorbeeld verkoopacties van composteermateriaal.

Onderdeel 4: Financiering van het plan

Een ambitieus klimaatplan vraagt van de gemeente stevige investeringen. De acties in ons plan zijn zo opgevat dat het vorm kan krijgen via verschillende geldstromen.

Het gemeentelijk budget: uiteraard vraagt Groen investeringen van de gemeente. Gezien de financiële context van het bestuur zal het nodig zijn te diversifiëren en op zoek te gaan naar andere geldstromen. Groepsaankopen met buurgemeenten kunnen een en ander mogelijk maken.

Burgercoöperaties: spaarboekjes hebben geen rendement meer en mensen zijn bereid om te investeren in klimaatdoelstellingen mits er een return on investment is. De gemeente kan burgercoöperaties aanmoedigen en ondersteunen. ... Zeker al onze voorstellen rond energie lenen zich uitermate om via burgercoöperaties middelen in te zamelen. Dit vergroot ook de betrokkenheid bij het gemeentelijk beleid.

Subsidies: tal van overheden voorzien subsidies voor burgers. Daar is het een kwestie dat de gemeente dit kenbaar maakt aan haar inwoners. Maar daarnaast zijn er soms subsidies vanuit het provinciebestuur, Eandis of projectoproepen bij de Koning Boudewijnstichting of de Nationale Loterij. Op dit moment lopen er geen oproepen, maar het bestuur moet deze geldstromen in het oog houden.